

Anne-Sofie Elbrønd Nissen, Videnskabelig assistent, Institut for Kommunikation, Københavns Universitet, Denmark, annesofie@hum.ku.dk

Nanna Kann-Rasmussen, Lektor, Institut for Kommunikation, Københavns Universitet, Denmark, nkr@hum.ku.dk

Bibliotekarer som aktivister i Danmark og Sverige: Kompromis og konflikt

Abstract

This article concerns differences in the types of conflicts related to librarians acting as activists in Denmark and Sweden. The conflicts in Denmark are limited and mainly of internal character while the conflicts in Sweden are debated in more broadly in the field.

Through the Orders of Worth framework by Boltanski & Thévenot the article analyses interviews with both Danish and Swedish librarians. The analysis shows that activism in Denmark is considered an appropriate description for library work that involves doing more than making materials available in working towards social justice. In Sweden, the understanding of activism is more problematic and the Swedish informants in the article do not see themselves as activists, nor the library's work for social justice as activism. The article shows that Danish librarians work strategically with activism through partnerships. In contrast, the Swedish librarians justify their work by focusing on work done for the good of society or certain groups, since this is considered the best possible position in order to avoid conflict, as the library institution itself also is justified from this perspective. Finally, the article discusses the cultural policy-climate in both countries and shows, that libraries and the cultural field in general have been low on society's agenda in Denmark, while there is an ongoing ideological conflict in Sweden between left- and rightwing political actors and between national and local levels of government. Overall, the article shows that the difference in the conflicts related to activism in libraries in Denmark and Sweden must take the cultural policy climate in each country in to account, but that it is important for the understanding of the conflict to discuss how actors justify their work for social change.

Keywords: Folkebiblioteker, Bibliotekarer, Aktivisme, Kulturpolitik, Orders of Worth, Retfærdiggørelser

Indledning

Folkebiblioteket har traditionelt været forbundet med objektivitet- og neutralitetsidealer, såsom autoritativ fagkyndighed og politisk upartiskhed (Jochumsen & Hvenegaard Rasmussen, 2006; Skouvig, 2004). Men i dag hævder visse forskere og praktikere, at bibliotekerne tillige bør positionere sig som aktører i bestræbelserne på at fremme forandring og retfærdighed (Beutelspacher & Meschede, 2020; Lankes, 2016). På denne måde udfordres ideen om neutralitet i disse år, og særligt i en svensk sammenhæng er sådanne bestræbelser blevet betegnet aktivisme (Sundeen & Blomgren, 2020). Aktivisme er typisk forbundet med et ønske om at forandre eller gå imod eksisterende strukturer, for at skabe et bedre samfund (Della Porta & Diani, 2020; Lindekilde & Olesen, 2015).

Meget af forskningslitteraturen om bibliotekaraktivisme tager udgangspunkt i en amerikansk kontekst, hvor det kan findes under betegnelsen 'progressive' eller 'critical' librarianship. Den amerikanske bibliotekar og skribent Alfred Kagan (2015) har beskrevet syv progressive biblioteksorganisationers historie og betydning (herunder den svenske organisation Bibliotek i Samhälle, som vi vender tilbage til). Mange af disse organisationer blev grundlagt i 60'erne og 70'erne, men eksisterer fortsat. Flertallet af disse organisationer har kæmpet for tre forskellige men indbyrdes forbundne sager. For det første har organisationerne været optagede af udjævningen af sociale skel i biblioteksbetjeningen, for det andet af informationsfrihed og anti-censur og for det tredje har organisationerne været præget af en skepsis mod New Public Management. I dag præsenterer det amerikanske Progressive Librarians Guild (PLG) sig således:

[...] libraries are sites where structures of injustice, exploitation, control, and oppression are nourished, normalized and perpetuated. The Progressive Librarians Guild exists to expose and call out librarianship's active and passive complicity and acceptance of those systems, to offer and practice alternatives to those systems, to empower the voices of those excluded from positions of power and/or the historical record and to develop a praxis that contributes to on-going pursuits of human rights and dignity. (Progressive Librarians Guild, 2017)

PLG kæmper stadig mod censur, men den aktuelle formålsparagraf peger på et skift i den forstand, at det ikke længere blot er betjeningen af de underrepræsenterede, der er i fokus, men også synliggørelsen af og kampen mod, at biblioteker er en del af samfundets overordnede undertrykkende strukturer. I dag er der desuden i stigende grad også en holdning til, at bibliotekar skal være proaktive 'change agents', særligt anført af den amerikanske LIS-forsker, David Lankes (Lankes, 2016). Ifølge Lankes er bibliotekar potentielle agenter for radikal og positiv forandring, og bør derfor tage del i at arbejde for denne forandring. Denne opfattelse ses også hos IFLA, der i deres 'Global Vision' strategi opfordrer bibliotekar og biblioteker til at handle (IFLA, 2018). I en nordisk kontekst er litteraturen om bibliotekaraktivisme mere sparsom, men både i Danmark og Sverige har der været en stigende interesse for bæredygtighed og klimaspørgsmål, som også er blevet betegnet som aktivisme (Beutelspacher & Meschede, 2020; Mathiasson & Jochumsen, 2021). Som antydning er det ikke helt ligetil at definere hvordan eller hvornår, der er tale om aktivisme. I en kommende skandinavisk antologi defineres ABM-aktivisme gennem et eller flere af følgende fire kendetegn (Kann-Rasmussen et al., forthcoming):

- 1) Politisk stillingtagen. Det vil sige en tydelig tilslutning til eller afstandstagen fra et politisk standpunkt. Eksempel når visse museer under den store flygtningestrøm i 2015/2016 hængte "Refugees Welcome"- bannere over indgangen.
- 2) Åben kobling til aktivistiske dagsordener. Eksempelvis ved at anvende sprog, symboler og slogans fra sociale bevægelser. Således kan man forestille sig, at bibliotekar, der arbejder for at formidle litteratur om racisme ikke ville blive betegnet som aktivister, men hvis formidlingen inkluderede Black Lives Matter-bannere i biblioteket, ville man kunne betegne det som aktivisme.

- 3) Bestræbelser på at synliggøre strukturelle uligheder (i modsætning til "blot" at arbejde for inklusion), som også kendetegner mange sociale bevægelsers arbejde. Dette gælder også PLG som beskriver deres formål som at "expose and call out" de undertrykkende strukturer. Også klimabevægelsen arbejder målrettet på at synliggøre problemerne.
- 4) Aktivt arbejde med personalets egen privilegerede status. Det betegnes som aktivisme når arbejdet for eksempelvis inklusion ikke blot indebærer, at biblioteket formidler eller målretter bestemte services mod underprivilegerede grupper, men også arbejder for at bevidstgøre sig selv eller andre om deres privilegerede status. Eksempler er muligheden for at biblioteker kan blive LGBT-certificeret, fordi en del af certificeringen består af undervisning i en øget bevidsthed omkring normer for minoritetsgjorte og ikke minoritetsgjorte.

Denne artikel er skrevet med udgangspunkt i en undren over den forskel vi mødte, når vi talte om aktivisme med svenske og danske bibliotekarer, udviklere og biblioteksledere i forbindelse med tidligere undersøgelser (Kann-Rasmussen, 2022; Bollerup, 2021). Blandt de danske informanter anses aktivisme som en passende betegnelse for ønsker om positiv forandring og bestræbelser på, at det ikke er tilstrækkeligt blot at stille materiale til rådighed, men at biblioteket også skal gøre noget mere. Denne opfattelse er også gældende i Sverige, men begrebet aktivisme er ikke en problemfri betegnelse. De svenske informanter betegner ikke sig selv som værende aktivister, og anser ej heller deres individuelle arbejde eller bibliotekets ansvar for at arbejde med antidiskrimination eller mangfoldighed som aktivisme. Fokus for denne artikel er at forstå, hvorfor de konflikter, der kom til syne i det danske bibliotekfelt var små og afgrænsede, mens det svenske bibliotekfelt tilsyneladende havde modstridende forestillinger, dels om hvad begrebet *bibliotekaraktivisme* betyder og dels om hvorvidt det hører hjemme i bibliotekernes demokratiske samfundsopdrag.

I både Danmark og Sverige diskuteres bibliotekaraktivisme, men på to meget forskellige måder. I Danmark er særligt verdensmål og klima i fokus i de aktivistiske bibliotekarers arbejde. Det kommer både til udtryk i den daglige drift, eksempelvis gennem bæredygtige 'låne-poser' på Brøndby Bibliotek, men også på et strategisk niveau, gennem et biblioteksnetværk for verdensmål, DB2030, der blandt andet arbejder på en verdensmål-certificering for biblioteker (Lerche, 2021; Mønsted, 2019). Der er ligeledes oprettet et regnbue-netværk for biblioteksansatte på tværs af bibliotekerne i Danmark. Dette netværk beskæftiger sig ikke udelukkende med initiativer henvendt specifikt til LGBT+-personer, men arbejder også for at sikre viden og kendskab til LGBT+-problematikker, for at sikre mere synlighed omkring LGBT+ i biblioteksrummet (Centralbibliotekerne, u.å.). På trods af dette netværk, er debatter om bibliotekets rolle i forhold til køn, racisme og etnicitet næsten udeblevne. Engagerede aktører i biblioteketsfeltet opfordrer gennem fagmagasiner deres kolleger og biblioteket som institution til at 'gå forrest' og ikke være 'berøringsangste over for politik' eller at biblioteket trænger til et 'norm-kritisk blik' (Joumaa, 2019; Mønsted, 2020). Der er altså en klar opfordring bibliotekarer imellem til i højere grad at tage stilling til aktuelle emner i den offentlige debat. At give adgang og stille materiale er ikke længere tilstrækkeligt, biblioteker og bibliotekarer må også aktivere og facilitere handling.

I Sverige er billedet af bibliotekaraktivisme anderledes end i Danmark. Hvor klima og bæredygtighed er centrale dagsordener på danske biblioteker, er der i højere grad fokus på nationale, etniske og seksuelle minoriteter i Sverige, bl.a. gennem Biblioteksförningens såkaldte expertnätværk som er en " resurs och kunskapsbank men också en möjlighet för dig som arbetar på bibliotek att utvecklas och utbyta kunskaper med andra" (Svensk Biblioteksförning, 2022) og muligheden for at blive LGBT-certificeret (RFSL, 2021). I Sverige har særligt to kritiske positioner deltaget aktivt i debatten om aktivisme, der har kredset om begreber som neutralitet, censur og bibliotekernes rolle som demokratiske institutioner. Med andre ord, hvordan skal man fortolke det svenske biblioteksvæsens rolle som at være en institution for alle?

Flere biblioteker i Skåne, hvor Sverigedemokraterna har politisk flertal, har oplevet, at politikerne har grebet ind i arbejdet med såkaldte biblioteksplaner, som alle svenske kommuner skal udarbejde. Et eksempel på en konflikt er fra Sölvesborg, hvor Sverigedemokraterna er det næststørste parti. Den daværende biblioteksleder i Sölvesborg fortæller, at hun i forbindelse med vedtagelsen af kommunens biblioteksplan fik "tydliga direktiv att stryka skrivningar som handlade om litteratur på minoritetsspråk och om bibliotekens kontakter med invandrarföreningar" (Clemens, 2019). Et andet eksempel er fra Svalöv, hvor kommunens politikere beordrede et facebookindlæg som fejrede bibliotekets LGBT-certificering fjernet (Eriksson, 2021). Disse, og mange andre sager har udløst en debat om Sverigedemokraternas indstilling til begrebet armslængde, idet disse politikere har detaljestyret kulturinstitutionerne på en hidtil uset måde.

En anden debat, der har været diskuteret i det svenske biblioteksfelt, er en debat vedrørende aktivisme og biblioteksorganisationen Biblioteket i Samhälle (BiS). Omdrejningspunktet har været en artikel ved navn *Offentliga bibliotek som arena för aktivism* som har undersøgt "formeringen, och gestaltningen, av aktivistiska ideer inom bibliotekssektorn på 1970- och 2010-talen" (Sundeen & Blomgren, 2020, s. 159). Artiklens fokus er "socialistiska och identitetspolitiskt laddade övertygelsers betydelse för uppfattningen av professionsidentitet och professionspraktiker" (ibid.). Gennem analyser af udvalgte artikler og blogindlæg fra organisationens fagbladet *bis*, identificerer Sundeen og Blomgren et aktivistisk narrativ inden for organisationen. Sundeen og Blomgren undersøger både 1970'erne og 2010'erne og viser, hvordan de socialistiske begreber som dominerede i 1970'erne i dag er afløst af et fokus på antiracisme og ikke-diskriminering. De to forskere konkluderer, at der inden for BiS kan identificeres et narrativ om bibliotekaren som gatekeeper (grindvagt), som kritiseres af de to forskere. Kritikken fokuserer på, at bibliotekarerne anvender deres egne politiske holdninger som grundlag for at udvælge og formidle litteratur i modsætning til en professionsetisk praksis styret af "principper om oberoende og saklighed" (ibid s. 175). Efterfølgende har der i *bis* været en hård kritik af de to forskere. Forskningsartiklen blev kritiseret for citatpraksis og videnskabelighed (Persson et al., 2021) men også de to forskere er personligt blevet beskyldt for at gå Sverigedemokraternas ærinde (Aghed, 2021; Atlestam, 2020).

Der er altså store forskelle i diskussioner og konflikter, relateret til biblioteksaktivisme i Danmark og Sverige. I Danmark opfordrer engagerede stemmer i biblioteksfeltet aktivt deres kolleger på tværs af biblioteksinstitutionerne til at tage aktivt stilling til andre emner en blot verdensmål og klima og gøre mere for blandt andet kulturel inklusion og minoriteter, mens debatten om aktivisme i en svensk kontekst er optaget af en kritik af Sverigedemokraternas kulturpolitik og om begrebet aktivisme i sig selv, eksempelvis om rimeligheden af resultaterne af Sundeen og Blomgrens analyser af den aktivistiske tjenestemand. I denne artikel vil vi derfor undersøge hvordan aktørerne retfærdiggør deres aktivistiske arbejde, og hvilke kompromisser de indgår for at forstå forskellene i konfliktniveauet. I den forbindelse vil det være frugtbart at fokusere på aktørernes argumenter og retfærdiggørelser i konflikten. Artiklen vil derfor tage udgangspunkt i teorien om retfærdighedsregimer, Orders of Worth (OoW), som er formuleret af Boltanski & Thévenot (2006 første gang udgivet i 1991) og videreudviklet af Boltanski & Chiapello (2005 første gang udgivet i 1999) og Thévenot & Lafaye (Lafaye & Thévenot, 2017 første gang udgivet i 1993). Teorien om retfærdighedsregimer er en sociologisk teori om kritik. Vi finder denne teoretiske ramme særlig anvendelig i undersøgelsen af konflikterne om bibliotekaraktivisme i Sverige og Danmark, idet teorien kan anvendes til at analysere både den kritik og de retfærdiggørelser som aktører fremsætter, når de er uenige eller befinder sig i en konflikt (Boltanski & Thévenot, 2006, s. 25). Ligeledes er OoW-rammeframeworket velegnet som ramme til at forstå bibliotekaraktivisme, fordi aktivisme i sig selv er en bestemt form for kritik af tingenes tilstand og status quo. I artiklen vil vi desuden diskutere det kulturpolitiske klima i Danmark og Sverige for en større forståelse af forskellene i konflikterne i de to

lande.

Først vil vi præsentere og beskrive OoW-rammeverket som teoretisk ramme og beskrive artiklens empiriske materiale, som består af syv interviews med danske og svenske biblioteksmedarbejdere. Dernæst følger en analyse af interviewmaterialet med udgangspunkt i OoW-rammeverket og slutteligt en diskussion af det kulturpolitiske landskab i de to lande, for en dybere forståelse for de forskellige typer af konflikt og kritik som optræder i interviewmaterialet.

Orders of Worth som teoretisk ramme

I bogen *On Justification* (2006) beskriver Boltanski & Thévenot et teoretisk framework, Orders of Worth (OoW), som består af en række retfærdighedskompetencer mennesker trækker på, når de befinder sig i konflikt. Det værende både for at kritisere tingenes tilstand og at søge efter enighed. Spørgsmålet om retfærdighed handler om fordelingen af *grandeur* eller *storhed* mellem de aktører, der befinder sig i den enkelte situation. Boltanski & Thévenot konstruerer i bogen en model af i alt seks retfærdighedsregimer: *markedsregime*, *opinionsregime*, *det industrielle regime*, *inspirationsregimet*, *det domestiske regime*, *borgerregimet*. Siden er OoW-rammeverket blevet videreudviklet med nye regimer: *projektregimet* (Boltanski & Chiapello, 2005) og *det grønne regime* (Lafaye & Thévenot, 2017). Boltanski & Thévenot kobler ligeledes en række objekter til de enkelte regimer, som subjekterne gør brug af i en konfliktsituation.

Regime	Retfærdighedsprincip	Tilstand af storhed	Subjekter	Objekter
Marked	Konkurrence	Eftertragtet	Købere, sælgere, konkurrenter	Rigdom, penge
Opinion	Andres mening, omdømme	Berømt	Berømtheder, fans, journalister	Medier, omtaler
Industriel	Effektivitet	Professionel, effektiv	Professionelle	Midler til at opnå et mål
Inspiration	Inspiration	Spontan, uafhængig	Kunstnere, visionære	Drømme, kroppe, sind
Domestisk	Tradition, det familiære	Hierarki, ærlighed	Familiens overhoved	(Uskrevne) regler og etikette
Borger	Fællesskabet, for alle	Regelbundet, repræsentativ	Fællesskaber, repræsentanter	Love, rettigheder
Projekt	Partnerskaber, netværk, samarbejde	Fleksibel, involveret	Partnere	Projekter
Grøn	Bæredygtighed	Bæredygtig	Beboere	Natur

Figur 1. Orders of worth (Boltanski & Thévenot, 2006; Boltanski & Chiapello, 2005; Lafaye & Thévenot, 2017)

Hvert regime anser storhed som noget forskelligt. Eksempelvis anses principper om solidaritet og lighed som storhed i borgerregimet, mens markedsregimet vil anse det som en underminering af menneskets frie valg og konkurrence. To eller flere regimer kan dog også indgå i et simpelt kompromis, der forener modstridende regimer og forhindrer et sammenstød. I et simpelt kompromis, udebliver den konflikt, der ellers ville finde sted, når modstridende regimer mødes, og to retfærdighedsregimer sameksisterer, gennem midlertidig stabilitet. Begrebet aktivisme i sin rene form kan betegnes som et kompromis mellem borgerregimet og inspirationsregimet. Aktivister og protestbevægelser er på den ene side optaget af grupper og deres rettigheder (borgerregimet), men den måde aktivister protesterer på, er ofte retfærdiggjort gennem argumenter fra inspirationsregimet (spontan, kreativ, overraskende og uafhængig af andres anerkendelse). Boltanski & Thévenot anvender en sultestrejke som eksempel på aktivisme som kompromis, idet en individuel person føler så stærkt for en fælles sag, at vedkommende ofrer sig selv (Boltanski & Thévenot, 2006, s. 300). I de simple kompromiser sameksisterer modstridende regimer, men der opnås enighed uden at afklare den egentlig konflikt, idet den udskydes. Simple kompromiser er derfor lette ofre for kritik, idet uforløste konflikter altid kan genaktiveres (Reinecke et al., 2017). I sultestrejkeeksemplet kan man for eksempel forestille sig kritik af den sultestrejkende for at tage opmærksomhed fra sagen, når rampelyset rammer individet.

Projektregimet og det grønne regime er nye retfærdighedsregimer, som har lettere ved at indgå kompromisser end de originale seks regimer (Boltanski & Chiapello, 2005; Lafaye & Thévenot, 2017; Reinecke et al., 2017). Projektregimet har eksempelvis infiltreret markedsregimet uden at destabilisere den, men har derimod forsynet kapitalismen med nye legitimeringsformer (såsom selvrealisering og netværk) som er bedre egnet til en moderne verden. Ligeledes har det grønne regime haft stor indflydelse på mange virksomheders legitimeringsarbejde, ikke som en erstatning for den finansielle bundlinje (storhed i markedsregimet) eller professionalismisme (industriel storhed), men som et supplement, der kan legitimere virksomheden (Reinecke et al., 2017). Disse kompromiser kan siges at være transcenderende kompromiser. Et transcenderende kompromis skaber højere legitimitet end simple kompromiser, og er ikke på samme måde lette at kritisere. De involverede parter i konflikten sigter mod et fælles bedste, og retfærdiggørelser fra flere regimer inkluderes og ligestilles i et overordnet fælles moralsk referencepunkt.

Det empiriske materiale består af syv semistrukturerede interviews med danske og svenske biblioteksmedarbejdere (fire danske, tre svenske), som alle er engagerede i projekter omkring LGBT+, bæredygtighed, minoriteter, inklusion, m.m. Interviewene er foretaget i foråret 2021 og informanterne har svaret på spørgsmål omkring deres arbejde og engagement i de forskellige projekter. Informanterne er danske (DK) eller svenske (SE) bibliotekarer (BI), ledere (LE) og projektudviklere (PU) og er ansat på lokale biblioteker (LO) og regionale (central)biblioteker (RE). Alle informanter er anonymiseret gennem disse koder og en informant med koden (DK-BI-LO) er dermed en Dansk Bibliotekar på et Lokalt bibliotek, mens koden (SE-PU-RE) beskriver en svensk ProjektUdvikler på et REgionalt bibliotek. Da det empiriske materiale består af et begrænset antal interviews, har artiklens analyse naturligvis sine begrænsninger og skal ikke forstås som et forsøg på at beskrive det samlede billede af forskellene i konfliktniveauet i Danmark og Sverige. Artiklen skal i stedet læses som et forsøg på få indblik i individuelle bibliotekarers retfærdiggørelser, og de kulturpolitiske forskelle, der spiller en rolle for informanternes aktivistiske arbejde/agenda. Vi har anvendt de i alt otte retfærdighedsregimer som beskrevet ovenfor i vores læsning af interviewene og har haft fokus på hvilke ord, subjekter og objekter informanterne gør brug af i retfærdiggørelserne af deres aktivistiske arbejde. Når informanterne eksempelvis retfærdiggør deres arbejde ud fra en henvisning til landets bibliotekslov eller grundlov, anvender de objekter fra borgerregimet. På samme måde kan en henvisning til FN's Verdensmål ses som et objekt fra det grønne regime og OoW-frameworket er dermed særligt relevant som analytisk værktøj frem for en social teori (Larsen, 2016).

Analysens resultater diskuteres i forhold til det kulturpolitiske landskab i de to lande, for at relatere analysens resultater i en større kontekst. De svenske interviewsvar er efterfølgende oversat til dansk i artiklen.

I det følgende afsnit vil vi diskutere hvordan informanterne retfærdiggør deres engagement og aktivistiske arbejde med udgangspunkt i OoW-rammeverket, når de befinder sig i en konfliktfyldt situation.

Retfærdiggørelser og kritik af aktivisme

På tværs af Danmark og Sverige retfærdiggør informanterne deres aktivistiske engagement ud fra borgerregimet, og dette regime kan derfor siges at være det overordnede regime. Analysen vil derfor tage udgangspunkt i borgerregimet og efterfølgende beskrive to former for kompromiser med borgerregimet: ét problemfrit kompromis og et problematisk kompromis.

Borgerregimet

Borgerregimet er kendetegnet ved et fokus på solidaritet, fællesskab og kollektivets interesser. Subjekter med storhed er repræsentanter for den fælles sag (Boltanski & Thévenot, 2006). Man kan sige at store dele af den offentlige sektor, og dermed også biblioteksvæsenet, retfærdiggøres gennem borgerregimet, idet bibliotekets opgave er at give fri og lige adgang til *alle* borgere i samfundet og repræsentere et fællesskab (Boltanski & Thévenot, 2006, s. 187; Larsen, 2016). Retfærdiggørelser fra borgerregimet kommer til udtryk gennem informanternes udsagn om, at folkebiblioteket skal være for alle og at deres rolle er, at sikre lige adgang til viden og information, at stille materialer til fri rådighed og at varetage borgerne interesser, men også gennem forsikringer om, at selvom en bestemt dagsorden kan virke aktivistisk, er det med fællesskabet og *for alle* for øje. Selvom informanterne på tværs af landene retfærdiggør deres arbejde ud fra borgerregimet, er der stor forskel i den måde informanterne taler om aktivisme på og om hvorvidt informanterne anser sig selv som værende aktivister. Informanterne i Danmark betegner sig selv som aktivister, fordi aktivisme er forbundet med at gøre noget "mere" end blot at stille til rådighed. En informant udtrykker det således:

"De [kolleger] kan godt se, at vi skal arbejde med verdensmål, men det er lidt ovre i den her kasse med, at hvis vi formidler noget, så kan vi sætte kryds ved det, klappe os selv på ryggen, og så kan vi koncentrere os om noget andet. Men jeg mener, at vi skal være en del af løsningen på verdensmålene. Det er ikke noget, hvor vi laver én udstilling eller ét foredrag, og så er det slut. Det her er noget, vi bliver ved med at gøre, kontinuerligt" (DK-PU-LO).

I modsætning til de danske informanter, anser de svenske informanter ikke sig selv eller deres arbejde som værende aktivistisk, men i stedet som en almen, menneskelig selvfølgelighed. Informanterne beskriver deres arbejde med aktivistiske dagsordener således:

"Alt er ikke relativt i bibliotekerne. Visse ting sorterer vi bort. Det vi ved, er dårligt. Til andre ting siger vi 'ja!' Det her skal vi stræbe mod. Og der findes meget tydelige incitamenter til, at vi skal skabe et bedre klima. Der er et stærkt mandat. Så findes der forskellige grader af engagement, men der er ikke noget subversivt i at arbejde med klimaet på nogen måde. (...) At sige at man vil arbejde for et bedre klima, det er en almen overenskomst" (SE-PU-RE1).

"Jeg synes ikke klima er et kontroversielt spørgsmål, selvom det måske er det nogen steder" (SE-PU-RE2).

"I mange kommuner har man gjort et meget aktivt LGBT-arbejde, for eksempel er der medarbejdere, der vil have knapper med regnbue-symboler. Men i stedet kunne man gå tilbage til

grundloven, som handler om alle menneskers ligestilling og stræben efter ligestilling og anti-diskrimination, og se LGBT-arbejde som en del af det" (SE-LE-LO).

De svenske informanter anser arbejdet med eksempelvis klima eller LGBT+ som en 'del af jobbet', idet biblioteket skal varetage *almene* interesser og være for *alle*. Retfærdiggørelserne fra borgerregimet er tydelige hos de svenske informanter, og idet biblioteket også kan retfærdiggøres ud fra borgerregimet, opstår der derfor ingen konflikt. Dette underbygges ligeledes af Larsen (2016), der viser, at kulturinstitutioner møder kritik fra offentligheden når institutionerne *ikke* retfærdiggør deres arbejde ud fra borgerregimet, men andre regimer, idet offentligheden anser kulturinstitutionerne som civile institutioner og dermed også kræver, at institutionerne varetager det fælles bedste.

Det problemfrie kompromis: borgerregimet, projektregimet og det grønne regime

De danske informanter beskriver, hvordan de lykkes med aktivistiske projekter og initiativer ved at indgå partnerskaber med relevante partnere uden for biblioteket, idet partnerskaber kan legitimere den aktivistiske dagsorden. Informanterne beskriver således, hvordan den succesfulde aktivistiske dagsorden beror på et kompromis mellem borgerregimet og projektregimet. Projektregimet er kendetegnet ved aktivitet – at indgå i projekter og partnerskaber, at skabe netværk og altid at have noget i *pipelinen* (Boltanski & Chiapello, 2005, s. 110). Om nødvendigheden og mulighederne gennem partnerskaber siger informanterne:

"... dem der kan møde litteraturen og fællesskabet – socialklasse fem, folk med indvandrerbaggrund, der ikke er vokset op med et bibliotek, for hvem et bibliotek er en autoritet måske, eller en fremmed institution. Det kræver, at vi forlader vores bygninger og kommer ud i samfundet og går i partnerskaber med andre. (...) Jeg tror ikke nødvendigvis på, at vi hopper på en ladcykel fyldt med bøger og cykler ud i en ghetto. Det er fint nok, der er ikke noget galt med det. Men hvis vi for alvor skal have bundtræk, skal vi gå i samarbejde med relevante partnere" (DK-LE-RE).

"Hvordan får vi samarbejder på tværs - det har stået i samtlige strategier, jeg har arbejdet under i alle de år. Hvordan går vi ud og laver nogle relationer med andre end dem, vi plejer at lege med? Vi har haft en forståelse af, at hvis vi vil løse tingene, så skal det ske i fællesskab, den har vi haft langt før, det blev skrevet ind i et verdensmål" (DK-PU-LO).

Gennem et transcenderende kompromis, kan biblioteket dermed både være relevant for lokalsamfundet og varetage borgernes interesser (borgerregimet), og indgå relevante partnerskaber med organisationer og aktører uden for biblioteket, i tråd med projektregimet (Boltanski og Chiapello, 2005). I interviewene kan også koblingen til det grønne regime identificeres. Det grønne regime trækker på retfærdiggørelser om bæredygtighed, og storhed opnås ved at gøre noget godt for klimaet (Lafaye & Thévenot, 2017). I interviewene kommer retfærdiggørelser fra det grønne regime særligt til udtryk gennem arbejdet med klima i relation til FN's verdensmål. I både Danmark og Sverige beskrives verdensmålene som en måde at øge bibliotekets legitimering i kommunen:

"Agenda 2030 forstærker bibliotekets legitimitet. I mange kommuner har man en 2030-koordinator. Man skriver det ind i generelle policydokumenter i kommunen. Og så kan biblioteket sige at "ja!" Her har I et fantastisk eksempel på deleøkonomi som vi har været i gang med vældig længe. Social bæredygtighed, check, check, check" (SE-PU-RE1)

"Ud fra et biblioteksperspektiv er det verdensmålene, der er interessante (...) og der ligger noget i verdensmålene, hvor vi allerede kan sætte hak ved en masse ting" (DK-PU-LO)

Når den aktivistiske dagsorden i biblioteket retfærdiggøres ud fra borgerregimet (værdi for alle) og kobles til projektregimet (gennem partnerskaber) og det grønne regime (verdensmål og klima) og

dermed indgår et transcenderende kompromis mellem de tre regimer og en fælles sag, styrkes legitimiteten af den aktivistiske ageren udadtil (Reinecke et al., 2017). Konflikter mellem de tre regimer fremstår små og irrelevante i det transcenderende kompromis og der er i stedet tale om en bred og inklusiv legitimitet, fordi der skabes ækvivalens mellem de forskellige retfærdighedsregimer. Det reducerer kravene om retfærdiggørelse hos aktørerne, fordi der opnås en lige fordeling af storhed i alle involverede regimer og kritikken udebliver (Reinecke et al., 2017).

Gennem interviewene bliver det således tydeligt, at de danske informanter arbejder mere strategisk med aktivisme gennem ovenstående kompromiser, end de svenske informanter. I de svenske udsagn står retfærdiggørelserne fra borgerregimet meget tydeligt frem. Det ses blandt andet når de svenske informanter anvender objekter fra borgerregimet til at underbygge deres retfærdiggørelser, eksempelvis ved at henvise til den svenske bibliotekslov, grundloven og FN:

”... [i den svenske grundlov beskrives] alle menneskers ligeværd, alles ret til uddannelse, arbejde, sundhed; der er spørgsmål om ligestilling, antidiskriminering (...) Så når vi arbejder med ligestilling og antidiskrimination er vi ikke aktivister, men vi følger vores opdrag, som offentlig sektor” (SE-LE-LO).

”... [verdensmålene] kommer fra FN. Det er jo en almen deklARATION ligesom menneskerettighederne. Det er et fælles udgangspunkt, som alle har tilsluttet sig og det er i vores dokumenter, når det gælder vores regionale udviklingsstrategi” (SE-PU-RE1).

”[LGBT+] er en af mine opgaver, eftersom jeg arbejder med fokus på tilgængelighed og når vi taler om tilgængelighed, udgår vi fra de syv diskrimineringsgrunde [henvisning til svensk diskrimineringslovgivning]” (SE-PU-RE2).

Som det ses forbliver det overordnede regime hvorfra arbejdet med klima, LGBT+ eller antidiskrimination retfærdiggøres, borgerregimet. Der opstår derfor ikke noget nyt og overordnet fælles moralsk referencepunkt, der forener storhed mellem modstridende regimer, som kendetegner det transcenderende kompromis. Når de danske informanter arbejder strategisk med aktivisme gennem transcenderende kompromiser, fastholder de svenske informanter retfærdiggørelserne fra borgerregimet, som det overordnede regime.

Det problematiske kompromis: borgerregimet og inspirationsregimet

Når aktivisme retfærdiggøres inden for borgerregimet eller som et kompromis med det grønne regime eller projektregimet, er det for det meste uproblematisk. Som vist ovenfor, kan arbejdet med en aktivistisk dagsorden ligefrem styrkes gennem transcenderende kompromiser, og det aktivistiske arbejde kan legitimeres, ved at få endnu et argument koblet til sig. Sådan forholder det sig ikke, når det gælder andre kompromisser. Flere informanter beskriver en konflikt mellem borgerregimet og inspirationsregimet (det følelsesmæssige), der udspiller sig, når informanternes personlige relation til den aktivistiske dagsorden bliver fremhævet:

”Man har noget indeni, hvor man henter drivkraften. Jeg kan da huske, da jeg var teenager i den søgende tid og man ikke fandt noget som helst man kunne spejle sig i. [...] Og det er jo en drivkraft, at jeg vil, at unge nu skal kunne finde sig selv og blive afspejlet, når de kommer ind på et bibliotek” (SE-PU-RE2).

”Jeg er en queer-person, og italesætter mig også som sådan. Og det betyder, at jeg har et fokus på køns- og seksualitetsproblematikker. Altså hvordan køn er repræsenteret i biblioteksrummet, det kan jeg slet ikke slippe, fordi jeg selv har den” (DK-LE-RE).

Fordi informanterne selv er LGBT+-personer, oplever de kritik fra kollegerne som begrundes i borgerregimet, fordi det kan virke som om informanterne arbejder for deres personlige sag og ikke kan gemme egne følelser væk. Kritikken fra kollegerne går derfor på, at der er tale om at skyde gråspurve med kanoner, når informanterne arbejder med øget fokus på LGBT+-personer (Boltanski & Thévenot, 2006, s. 252) og at informanterne er for følelsesladede. Denne konflikt beskrives både af svenske og danske informanter:

“Ved du hvad det sværeste er, hvad den største modstand er, i hverdagen. Det er dem, der siger: Jamen det der, det kan vi da allerede. Vi behandler da alle mennesker lige. Den der selvgodhed – når vi kommer og siger, 'nej det kan I faktisk ikke. Vi er nødt til at gøre noget aktivt for, at der sker en forandring' ” (SE-PU-RE2).

“Kollegerne bliver lidt trætte, møre i hovederne og synes de har nok problemer med vagtplanerne op til påsken og... Det [at påpege uretfærdighed] kan nogle gange synes som et add-on, som der ikke nødvendigvis er tid til” (DK-LE-RE).

Der er forskel på, hvilke retfærdiggørelser danske og svenske informanter trækker på, når de bliver mødt med denne form for kritik. I Danmark kobler informanterne sig i højere grad deres aktivistiske dagsorden til projektregimet og ofte også det grønne regime og indgår et transcenderende kompromis, mens det dominerende regime blandt de svenske informanter er borgerregimet. Når de danske informanter kritiseres for, at deres aktivistiske dagsorden blot er et udtryk for personlig interesse, går informanterne strategisk til værks og anvender partnerskaber uden for biblioteket til at legitimere den givne aktivistiske dagsorden. Denne praksis kan beskrives som *inside activism* (Olsson & Hysing, 2012), hvor en *inside activist* er en person, som er engageret i netværk og organisationer i civilsamfundet, har en formel position i offentlig administration og som agerer strategisk indefra og bruger sin position på lige fod med personlige værdier, i arbejdet mod positiv forandring. Omvendt er retfærdiggørelserne fra borgerregimet så stærke hos de svenske informanter, at det bliver svært at indgå kompromis med andre regimer. Konflikterne omkring aktivisme og bibliotekets rolle er derfor stærkere i Sverige, fordi de modstridende retfærdiggørelser i kompromiset mellem borgerregimet og inspirationsregimet genaktiveres igen og igen. Fordi det ikke er muligt at indgå et transcenderende kompromis og dermed opnå stærk legitimitet, forbliver kompromiset og legitimiteten skrøbelig, fordi informanterne aldrig udløser spændingen mellem konkurrerende former for storhed, men forbliver i hvert sit modstridende regime og i stedet foregiver, at de er enige om et overordnet fælles moralsk referencepunkt (Reinecke et al., 2017). Dermed svækkes legitimiteten, hvis det er inspirationsregimet, der kobles på borgerregimet.

Kompromis eller konflikt

Der er ingen store forskelle mellem Danmark og Sverige i den måde vores informanter har engageret sig i LGBT+ rettigheder eller i klimasagen. Internt i bibliotekerne er der heller ingen store forskelle i den måde informanterne beskriver deres oplevelse af konflikter med kolleger, der synes at deres engagement bliver for meget eller for personligt. Til gengæld viser analysen af retfærdiggørelserne, at der er forskelle i den måde de svenske og danske bibliotekarer forsøger at retfærdiggøre deres engagement, ved at indgå kompromiser mellem borgerregimet og andre regimer. Vores analyse viser, at de aktivistiske bibliotekarer i Danmark lykkes med at legitimere deres engagement i LGBT+ rettigheder, klima og verdensmål gennem transcenderende kompromiser. Men hvorfor sker dette ikke i lige så høj grad i Sverige? Måske er det danske biblioteksvæsen i højere grad optaget af at koble sig til dagsordener uden for biblioteket som følge af en svækket legitimitet generelt i samfundet? (for en diskussion af de danske bibliotekers legitimitet se fx Jochumsen og Hvenegaard Rasmussen 2006; eller Kann-Rasmussen 2019). Men en anden forklaring kan også være at det stærke svenske fokus på

borgerregimet og de svenske informanternes afvisning af at være aktivister, går hånd i hånd med den kulturpolitiske situation i de to lande.

Både i Sverige og Danmark er bibliotekerne reguleret af en nationalt forankret bibliotekslov, men har deres forvaltningsmæssige ophæng i kommunerne. Den danske bibliotekslov er fra 2000. Ifølge loven skal folkebibliotekerne *"fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved at stille bøger, tidsskrifter, lydbøger og andet egnet materiale til rådighed"* (Lov Om Biblioteksvirksomhed, 2000). Den danske bibliotekslov betoner således i sin formålsparagraf, at bibliotekernes opgave er at stille til rådighed. Dog har loven ikke forhindret de danske biblioteker i at være opsøgende, brugerinddragende og, som det ses ovenfor, at være proaktive i forhold til at bidrage til løsningen af samfundets problemer. Den svenske lov om biblioteker trådte i kraft i 1996. Formålsparagraffen angiver, at folkebiblioteket skal virke for det demokratiske samfunds udvikling ved at bidrage til formidling af viden og fri meningsdannelse. Herudover er det en opgave at fremme litteraturens stilling og interessen for dannelse, oplysning og forskning samt for kulturel virksomhed. En interessant ændring fra den oprindelige lov til den gældende lov fra 2014 er, at ordet *"medborgere"* erstattes af *"alle"* for at understrege, at man ikke behøver svensk statsborgerskab for at kunne bruge biblioteket (Riksdagsförvaltningen, 2013; Rivano Eckerdal, 2017). Den svenske lov angiver, at alle kommuner skal udarbejde en biblioteksplan. Ifølge Engström (2021) er disse planer sammen med loven bibliotekernes vigtigste styringsdokumenter, idet bibliotekarerne internaliserer indholdet i disse planer. I Danmark er det ikke et krav at kommunerne udarbejder planer for bibliotekerne, men mange kommuner udarbejder lokale bibliotekspolitikker. På denne måde ligner bibliotekernes vilkår i de to lande hinanden.

Forskellene kan ses i landenes nationale kulturpolitik. I Sverige blev en national kulturpolitik vedtaget i 2009. Af denne fremgår nogle overgribende nationale mål:

"Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling" (Regeringskansliet, 2009).

I Danmark findes ikke en national overordnet kulturpolitik (Sokka et al., 2022), og forfatterne af denne artikel er ikke stødt på aktører i biblioteksfeltet, som henviser til andre nationale politiske mål eller politikker end biblioteksloven. Derudover peger den danske kulturpolitiske forsker Casper Hvenegaard Rasmussen (2018) på, at det kulturpolitiske område i Danmark i høj grad har mistet status de seneste år. Dette dokumenteres ved at både midler og debat om kulturpolitiske emner er faldet støt i mange år. Hvenegaard Rasmussen forklarer dette fald med blandt andet en *"usikkerhed om, hvad der er målet med kulturpolitikken"* (s. 242). Dette forklarer også hvorfor konfliktniveauet i Danmark er lavt.

Som nævnt, har netop biblioteksplanerne i kommuner med stærk Sverigedemokratisk repræsentation været genstand for en del af debatterne om aktivisme, og bibliotekernes engagement i arbejdet med især etniske minoriteter og LGBT+ rettigheder. Dette mener vi, kan have rod i den store forskel, der er mellem de nationale overgribende mål, der som man kan se ovenfor lægger vægt på mangfoldighed og udfordrende kunst og Sverigedemokraternas kulturpolitik. Sverigedemokraternas syn på kultur og kulturpolitik er meget langt fra de nationale mål (Lindsköld, 2015). I partiets valgmanifest fra 2018 kan man læse: *"Vår vision är att den svenska kulturen ska erkännas och blomstra istället för att kvävas av vänsterliberala våta filtar eller bildningsförakt"* (Sverigedemokraterna, 2018). I Sverigedemokraternas kommunalpolitik står: *"Ett av kulturpolitikens främsta syften är att stärka intresset för och kunskapen om svensk och lokal kultur, liksom att slå vakt om de djupa värden som det kulturella arvet innehåller. Detta bidrar till att återskapa en gemensam identitet i vårt samhälle och underlättar dessutom assimilering av nytilkomna"*

(Sverigedemokraterna, 2016). Det nationale fokus på mangfoldighed og det Sverigedemokratiske fokus på svensk kultur som et middel til at assimilere indvandrere, er tæt på uforeneligt. Dette sætter bibliotekerne i en vanskelig situation, hvor politiske modsætninger mellem nationale og lokale kulturpolitiske aktører umuliggør en neutral position, fordi formidling til minoriteter bliver et politisk konfliktområde. Dette diskuteres ligeledes af den svenske kulturpolitiske forsker Tobias Harding (2021), som viser, at der pågår en kulturkrig mellem højre- og venstrefløj i dagens Sverige. I artiklen beskrives det, at den konsensus, der har præget kulturpolitikken tidligere er under pres, og både højre- og venstrefløj kritiserer hinanden for at politisere kulturen. Harding beskriver, at særligt forestillingen om et multikulturelt samfund, kontroversiel moderne kunst og armslængdeprincippet står i centrum af kampen. Sverigedemokraterna har, ifølge Harding, mindre respekt for armslængdeprincippet, og netop hændelserne i Sölvesborg, hvor Sverigedemokraterna har forlangt at biblioteket skulle ændre passager om minoritetssprogede materialer, fik den daværende kulturminister (fra Miljöpartiet) til at gå i rette med partiets syn på armslængdeprincippet. Dette illustrerer også konflikten mellem kulturpolitikken på det nationale niveau (kulturministeren) og politisk styring i de kommuner, hvor Sverigedemokraterna har en fremtrædende rolle. Når forskellen mellem national og lokal kulturpolitik bliver for store, er bibliotekets rolle og bibliotekarernes position meget vanskelig. På den måde kan man forstå de svenske bibliotekarers retfærdiggørelser fra borgerregimet som den bedste position, de kan vælge i den politiserede og i forvejen konfliktfyldte situation. Folkebiblioteket er grundet i værdier fra borgerregimet, og derfor er argumenter fra borgerregimet med til at mindske risikoen for kritik.

Konklusion

Fokus for denne artikel er at forstå, hvorfor de konflikter, der kom til syne i det danske biblioteksfelt var små og afgrænsede, mens det svenske biblioteksfelt tilsyneladende havde modstridende forestillinger, dels om hvad begrebet *bibliotekaraktivisme* betyder og dels om hvorvidt det hører hjemme i bibliotekernes demokratiske samfundsopdrag. Artiklen undersøger derfor, hvordan aktørerne retfærdiggør deres aktivistiske arbejde, for at forstå forskellene i konfliktniveauet.

I artiklen udfolder vi Boltanski og Thévenots (2006) teori om retfærdiggørelser og kritik i en analyse, der fokuserer på de involverede aktører og deres retfærdiggørelser af deres arbejde. I Danmark anses aktivisme som en passende betegnelse for at arbejde for positiv forandring og bestræbelser på, at det ikke er tilstrækkeligt blot at stille materiale til rådighed, men at biblioteket også skal gøre noget mere, især i forhold til klimaforandringer og verdensmål, men også i forhold til strukturelle uligheder i samfundet. Denne opfattelse er også gældende i Sverige, men begrebet aktivisme er ikke problemfrit og begrebet opfattes meget anderledes end i Danmark. De danske informanter betegner aktivt sig selv som aktivister i mod sætning til de svenske informanter, der ikke anser deres individuelle arbejde eller bibliotekets overordnede ansvar for antidiskrimination eller lighed som aktivisme.

Analysen har vist, at hvor de danske informanter i høj grad arbejder strategisk ved at koble sig til andre regimer og på den måde indgår stærke kompromiser med høj legitimitet, fastholder de svenske informanter retfærdiggørelserne fra borgerregimet, bl.a. gennem at koble arbejdet til svensk lovgivning. Denne position anses for at være den bedste position at indtage for at undgå kritik og konflikt, da folkebiblioteket som institution også har hjemme i dette regime. Artiklen diskuterer ligeledes forskellene i det kulturpolitiske klima i de to lande og viser, at bibliotekerne og kulturområdet i det hele taget har ligget lavt på samfundets dagsorden i Danmark (Hvenegaard Rasmussen (2018), hvorimod der i Sverige pågår en kulturkrig både mellem venstre- og højrefløj og mellem det nationale og visse dele af det lokale niveau (Harding, 2021). Bibliotekernes aktiviteter er dermed blevet politiserede, samtidig med at visse bibliotekarere selv er blevet udsat for kritik for at agere politisk.

Samlet set har denne artikel vist, at forskellen i konflikterne om aktivisme og biblioteker i Danmark og Sverige både må tage højde for det kulturpolitiske klima i det enkelte land, men også i den måde aktørerne retfærdiggør deres daglige arbejde for social forandring, over for både borgere, kolleger og samfund.

Referencer

- Aghed, J. (2021, April 1). Sundeen och Blomgren borde granska hoten istället. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/ideer/debatt/sundeen-och-blomgren-borde-granska-hoten-istallet/>
- Atlestam, I. (2020). Vem är egentligen aktivist? *Bis: Bibliotek i Samhälle*, 1, 14–16.
- Beutelspacher, L., & Meschede, C. (2020). Libraries as promoters of environmental sustainability: Collections, tools and events. *IFLA Journal*, 46(4), 347–358. <https://doi.org/10.1177/0340035220912513>
- Bibliotekslag (2013:801). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801
- Bollerup, A.-S. (2021). Revisiting the ideal of neutrality. *New Librarianship Symposia*. <https://scholarcommons.sc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1026&context=newlibrarianshipsymposia>
- Boltanski, L., & Chiapello, E. (2005). *The New Spirit of Capitalism*. Verso.
- Boltanski, L., & Thévenot, L. (2006). *On Justification: Economies of Worth*. Princeton University Press.
- Centralbibliotekerne (u.å.) Regnbuenetværk for biblioteksansatte. <https://centralbibliotek.dk/groups/regnbuenetv%C3%A6rk-biblioteksansatte-0>
- Clemens, A. (2019). Reviderad biblioteksplan i SD-styrda Sölvesborg upp för beslut. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/politik/reviderad-biblioteksplan-i-sd-styrda-solvesborg-upp-for-beslut/>
- Della Porta, D., & Diani, M. (2020). *Social movements: An introduction* (Third edition). Wiley-Blackwell.
- Engström, L. (2021). Bibliotek för alla? En studie om tillgänglighet och delaktighet i folkbiblioteksplaner. *Nordic Journal of Library and Information Studies*, 2(2). <https://doi.org/10.7146/njlis.v2i2.127562>
- Eriksson, T. (2021). Bibliotek beordrades ta bort inlägg om hbtq. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/bibliotek-beordrades-ta-bort-inlagg-om-hbtq/>
- Harding, T. (2021). Culture wars? The (re)politicization of Swedish cultural policy. *Cultural Trends*, 0(0), 1–18. <https://doi.org/10.1080/09548963.2021.1971932>
- Hvenegaard Rasmussen, C. (2018). Der er ingen stemmer i kulturpolitik: En Bourdieu inspireret analyse af det offentligt støttede kulturlivs status i Danmark. *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*, 2, 226–245.
- IFLA. (2018). Global Vision Report Summary: Top 10 Highlights and Opportunities. <https://repository.ifla.org/handle/123456789/296>

Jochumsen, H., & Hvenegaard Rasmussen, C. (2006). *Folkebiblioteket under forandring, modernitet, felt og diskurs*. Danmarks Biblioteksforenings Forlag.

Joumaa, A. (2019). Tilbage til rødderne: folkebiblioteket og dannelsesopgaven. *Perspektiv*, nr. 9. <https://kulturoginformation.dk/perspektiv/fagmagasinet/2019/perspektiv-nr-9/tilbage-til-roedderne-folkebiblioteket-og-dannelsesopgaven>

Kagan, A. (2015). *Progressive library organizations: A worldwide history*. McFarland & Company, Inc., Publishers.

Kann-Rasmussen, N. (2019). The Collaborating Cultural Organization: Legitimation through Partnerships. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 49(5), 307–323. <https://doi.org/10.1080/10632921.2019.1646175>

Kann-Rasmussen, N., Hvenegaard Rasmussen, C., & Blomgren, R. (forthcoming). LAMs as activists? Dilemmas between neutrality and taking a stand. In C. Hvenegaard Rasmussen, Larsen, Håkon, & K. Rydbeck (Eds.), *Libraries, Archives and Museums in Transition: Changes, Challenges and Convergence in a Scandinavian Perspective*. Routledge.

Kann-Rasmussen, N. (2022). When librarians speak up: justifications for and legitimacy implications of librarians' engagements in social movements. *Journal of Documentation*, vol. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/JD-02-2022-0042>

Lafaye, C., & Thévenot, L. (2017). An Ecological Justification? Conflicts in the Development of Nature. In *Justification, Evaluation and Critique in the Study of Organizations* (Vol. 52, pp. 273–300). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/S0733-558X20170000052018>

Lankes, R. D. (2016). *The new librarianship field guide*. The MIT Press.

Larsen, H. (2016). *Performing legitimacy, studies in high culture and the public sphere*. Palgrave Macmillan.

Lerche, A. (2021). Biblioteker kan gøre verden bedre. *Perspektiv*, nr. 6. <https://kulturoginformation.dk/perspektiv/fagmagasinet/2021/perspektiv-nr-6/biblioteker-kan-goere-verden-bedre>

Lindekilde, L., & Olesen, T. (2015). *Politisk protest, aktivisme og sociale bevægelser*. Hans Reitzel.

Lindsköld, L. (2015). Contradicting cultural policy: A comparative study of the cultural policy of the Scandinavian radical right. *Nordisk kulturpolitisk tidskrift*, 18(1), 8-26. <https://dx.doi.org/10.18261/ISSN2000-8325-2015-01-02>

Lov om Biblioteksvirksomhed, Pub. L. No. 340 (2000). <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2000/340>

Mathiasson, M., & Jochumsen, H. (2021, October 19). Working for a better world: The librarian as a change agent, an activist and a social entrepreneur. *New Librarianship Symposia Series: Fall 2021*. Symposium 1: Post-neutrality librarianship. <https://scholarcommons.sc.edu/newlibrarianshipsymposia/newlibrarianshipsymposia/post-neutrality/7>

- Mønsted, S. (2019). Lån en pose til dine lånte bøger. *Perspektiv*, nr. 9. <https://kulturoginformation.dk/perspektiv/nyheder/2019/laan-en-pose-til-dine-laante-boeger>
- Mønsted, S. (2020). Kulturen trænger til et normkritisk blik. *Perspektiv*, nr. 6. <https://kulturoginformation.dk/perspektiv/fagmagasinet/2020/perspektiv-nr-6/kulturen-traenger-til-et-normkritisk-blik>
- Olsson, J., & Hysing, E. (2012). Theorizing Inside Activism: Understanding Policymaking and Policy Change from Below. *Planning Theory & Practice*, 13(2), 257–273. <https://doi.org/10.1080/14649357.2012.677123>
- Persson, M., Willstedt, Tobias, Lundgren, L., Berg, S., Forsell, C., & Tang, A. van der. (2021). Felaktig bild av BiS och en förenklad syn på bibliotekspolitik i forskningsartikel. *bis*. <https://foreningenbis.com/2021/04/26/felaktig-bild-av-bis-och-en-forenklad-syn-pa-bibliotekspolitik-i-forskningsartikel/>
- Progressive Librarians Guild. (2017). Statement of purpose. What Progressive Librarians Believe. <http://www.progressivelibrariansguild.org/content/purpose.shtml>
- Regeringskansliet (2009). Tid för kultur. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2009/09/prop.-2009103/>
- Reinecke, J., Bommel, K., & Spicer, A. (2017). When Orders of Worth Clash: Negotiating Legitimacy in Situations of Moral Multiplexity: Contributions from French Pragmatist Sociology. In C. Cloutier, Gond, Jean-Pascal, & Leca, Bernard (Eds.), *Research in the Sociology of Organizations* (Vol. 52, pp. 33–72). <https://doi.org/10.1108/S0733-558X20170000052002>
- RFSL. (2021). RFSL - Hbtqi-certifiering—Utbildningar- föreläsningar. RFSL. <https://www.rfslutbildning.se>
- Rivano Eckerdal, J. (2017). Libraries, democracy, information literacy, and citizenship: An agonistic reading of central library and information studies' concepts. *Journal of Documentation*, 73(5), 1010–1033. <https://doi.org/10.1108/JD-12-2016-0152>
- Skouvig, L. (2004). *De danske folkebiblioteker ca. 1880-1920—En kulturhistorisk undersøgelse ud fra dannelses- og bevidsthedshistoriske aspekter med belysning af tilknytningsforholdet til staten og 'det offentlige'*. Institut for Biblioteksudvikling, Danmarks Biblioteksskole.
- Sokka, S., Berge, O. K., Bille, T., Johannisson, J., Kaaber, Lindqvist, K., & Lundgren, P. (2022). Cultural policy in the Nordic welfare states: Aims and functions of public funding for culture. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-12306>
- Sundeen, J., & Blomgren, R. (2020). Offentliga bibliotek som arena för aktivism. *Nordisk kulturpolitisk tidsskrift*, 23(02), 159–179. <https://doi.org/10.18261/issn.2000-8325/2020-02-06>
- Svensk Biblioteksforening. (2022). Expertnätverk. *Svensk biblioteksforening*. <https://www.biblioteksforeningen.se/expertnatverk/>
- Sverigedemokraterna. (2016). Kommunpolitiskt inriktningsprogram. <https://sd.se/wp-content/uploads/2018/08/Kommunpolitiskt-inriktningsprogram-2016.pdf>

Sverigedemokraterna. (2018). Valmanifest 2018. <https://sd.se/wp-content/uploads/2018/08/Valmanifest-2018-1.pdf>